

njene jagode. Saj tudi ne morejo, ker njih srkalo ni vstvarjeno, da bi trdo kožico jagode nabosti moglo. Drugače vstvarjene so ose, katere imajo jako močna vgrizala, s katerimi zamorejo oglodati in prebosti tudi trdo kožo jagod in sadja.

Gospodarske skušnje.

* *Novo orodje za žvepljenje trt.* Vinorejci v Bolcani (Bozen) na Tirolskem hvalijo orodje za žvepljenje trt, ki ga izdeluje gosp. Ranzi v Bolcani in ga tudi popotni učitelj gosp. Franke priporočuje. To orodje je majhen okrogel pihavnik, za rabo kaj pripraven. Žveplo, katero se vanj dene, se skozi plehasto cevko ven potisne, pa mora poprej še skozi tanko drateno mrežico iti. Zraven tega je prav dober kup in tudi na Laškem zelo hvaljen. Kdor ga želi, naj se obrne do kmetijske družbe v Bolcani.

Gospodarske novice.

* *Vožnina na zbor vinorejcev na Dunaji 22. sept.* je južna železnica (Südbahn) za tretjino znižala. Kdor želi deležen biti te znižane vožnine, mora se pri vodstvu železnice izkazati z legitimacijo, ki jo dobí od centralnega odbora tega vinorejskega shoda (Central-Ausschuss des Weinbau-Congresses) na Dunaji.

* *Letina v Avstriji* bo, kakor se poročila glasijo, v obče slaba. Posebno osupnilo je poročilo iz Oggerskega, kjer pšenica, rž in ječmen nenavadno slabo in malo zrnja dajejo; oves je nekoliko boljši, sploh se pa misli, da bo Oggerska žita imela prodati za polovico manj od lani; na koruzo, krompir in ajdo pa suša pritiska. Vina bo tudi manj, vendar boljšega, kakor je bilo lansko, če še september lep ostane. Vino in žito je v ceni malo nategnilo; vendar preveč na to ni gledati, ker je letina v Rumuniji, na Ruskem, pa tudi na Nemškem dobra, Angleži in Francozi pa so začeli iz Amerike neznano veliko žita privvažati.

* *V Budapešti* bo 27. avgusta t. l. šesti mednarodni semenski in žitni sejm. Razstavile se bodo tudi mašine in orodje za mline, pivovarje in izdelovanje spirita. Vstopnine bo 1 gold. plačati.

* *V Lvovu* bo vsled sklepa c. k. gališke kmetijske družbe 15. in 16. septembra t. l. prvi žitni in semenski sejm. Razstava plemenske živine in gališkega hmelja se bo pa tam uže 14. septembra začela. Vstopnina bo znašala 1 gold.

O vcenitvi zemljišč za uravnavo zemljiškega davka na Kranjskem.

Meseca julija se je vcenilo:

A. Poljskih zemljišč:

v cenitvenem okraji:

| | | |
|-------------------------------|--------|-----------|
| Postojnskem v 20 občinah s . | 33.418 | parcelami |
| Črnomaljskem v 6 občinah z | 19.568 | „ |
| Kočevskem v 3 občinah s . | 15.970 | „ |
| Novomeškem v 6 občinah s . | 14.681 | „ |
| Ljublj. okolice v 8 občinah z | 8.998 | „ |
| Kranjskem v 8 občinah s . | 4.774 | „ |
| Krškem v 2 občinah s . . . | 1.439 | „ |

skupaj v 53 občinah z 98 848 parcelami

B. Gozdnih zemljišč:

v cenitvenem okraji:

| | | |
|----------------------------|--------|-------|
| Logaškem v 22 občinah s . | 43.168 | orali |
| Radoljskem v 10 občinah z | 32.108 | „ |
| Kočevskem v 19 občinah s . | 25.421 | „ |
| Novomeškem v 6 občinah s | 5.555 | „ |
| Postojnskem v 18 občinah z | 807 | „ |

skupaj v 75 občinah s 107.059 orali.

Do konca julija letošnjega leta je vcenitev bila popolnem dognana:

1. na poljskih zemljiščih v okraju radoljskem, kamniškem, ljubljanske okolice, logaškem, litijškem, krškem, kočevskem in novomeškem.

2. na gozdnih zemljiščih pa v okraju radoljskem, kranjskem, kamniškem, ljubljanske okolice, logaškem, litijškem, krškem, kočevskem in črnomaljskem.

O občni državni požarni zavarovalnici.

V prevdarek posebno državnim poslancem.

Ni ga skoraj dneva, da bi se v časopisih o novih požarih ne čitalo, kateri ljudem, kar so jim drugi elementi dosedaj pustili, neusmiljeno vpepeljujejo, ter sem in tja dostikrat — poprej še precej trdnega kmetiča — popolno vničijo. Čita se dalje, tu in tu je bilo le toliko jih za male zneske zavarovanih, tam samo eden — tam pa celó nobeden ne, kar je zares prežalostno čuti, a še veliko britkeje pa skušati. Taki pogosti požari množijo revščino in pomanjkanje; rinejo ubogega kmetiča v popolni propad, ker ne le pogorelecem, nego tudi drugim z vsakovrstnimi davki na vse strani preobloženim sodeželanom sitnosti in neprijetnosti napravljajo. — O takih prilikah kličejo se usmiljena srca na pomoč — za milodare. A koliko jih je pa tacih, da bi pri najboljši volji in usmiljenosti mogli svojim onesrečenim sobratom v današnjih kritičnih denarnih zadevah tudi v resnici kaj pomagati? Malo, krvavo malo!

Pri tako pogostih požarih ne trpé pa le pogorelci in sosedje sodeželani, nego tudi država sama. — Kako mora oni, kojemu je plamen vse imenje popolnoma uničil, a je poleg tega še zadolžen tako, da ne more več svojih poslopij pozidati, še dalje davke plačevati, ker sam popolnoma na beraško palico pride?

Reklo se bode: naj se pa vsakdo proti ognju zavaruje! Res je — ali koliko ljudi je zavarovanih, kateri uže morebiti 30 — 40 let svojo zavarovalnino zmerom redno plačujejo; pride pa izredno slaba letina, pomanjkanje denarja, bolezen v hišo, oddaljenost od dotičnega agenta — pozabljivost, — obrok vplačevanja se morebiti za kake dni zamudí, med tem pride požar, in — pogorelec — ne dobí ničesa, kar se je letos tukaj dvema revežema pripetilo, od katerih je posebno eden popolnem in skoraj gotovo za vselej razdejan.

Hvala Bogu, je še nekaj zavarovalnic, katere so solidne in zanesljive, na pr. Slavija v Pragi, „Donau“, vzajemna zavarovalnica v Gradcu, peštanska in pa tržaška „Riunione Adriatica di sicurtá“, katere se pa vse svojih pravil točno držé, kar tudi mora biti, ter izplačujejo zavarovane premije le tistim zavarovancem, kateri so letni donesek o pravem času vplačali. A to so pa tudi le privatni zavodi, do katerih ljudstvo posebno po — znanim krah — posebnega zaupanja nima in ga imelo ne bode, tem manj, ker ima o pokojni „Sloveniji“ grenke in žalostne skušnje. Oplašili so pa tudi leta 1873. sleparski agenti neke italijanske — v našem cesarstvu ne priznane zavarovalnice — „Unione“ tukajšnje ljudstvo, kateremu so na tisuče forintov izsrkali ter jih v bla-

ženo deželo „irredentovcev“ za zmerom odnesli, tako, da tudi do poštenih zavarovalnih zavodov pravo zaupanje vedno bolj gine, in to tem bolj, ker so privatni, kar se mu pa ne more v greh in zeló šteti.

Reči se mora, da država sama za kmeta in pa za obrtnika vse premalo skrbi.

Ker je novemu državnemu zboru — oziroma državnim poslancem, uže več silo važnih reči naročenih, katere naj bi se postavno zagotovile in vresničile sklepanjem državnega zbora, toraj, ali bi ne bilo tudi na nujnem in pravem mestu gledé vsakovrstnega zavarovanja, osobito proti ognju kaj stalnega in zdatnega vkreniti?

Neobhodno potreba je tudi postave, po kateri bi se moral vsak, kdor ima kaka poslopja ali druge ognju podvržene reči, ter davek plačuje ali pa stalno službo ima, zavarovati. Zavarovalnica taka naj bi bila splošna državna, pod nadzorstvom vladnim. Zavarovalni agenti naj bi bile vse c. kr. davkarje po celi državi, katere bi zavarovalnino pobirale, a unesrečencem pa dotične premije izplačevale. Zavarovalnina naj bi se z davki vred pobirala — za zavarovalnično blagajnico, katera naj bi se v jeseni vplačevala, kadar se poljski in drugi pridelki pospravijo in ljudem „nervus rerum“ toliko priglavitice ne zadaja, nego o drugih letnih časih. Zavarovalnina naj bi se tudi onesrečencem izplačevala, ako jih nesreča pred uplačanjem dotičnega zneska — za isto leto zadene.

Taka splošna c. k. državna zavarovalnica *) bila bi gotovo na krepkih nogah — trdna — do katere bi ljudstvo popolnoma zaupanje imelo. In, ko bi moral po postavi vsakdo zavarovan biti, bili bi tudi letni zavarovalni doneski tako neznatni, da bi male soldke v ta namen vsakdo prav lahko pogrešal, a pomagano bilo bi pa vsakemu onesrečencu brez tuje pomoči, brez milodarov tako, da bi mu ne bilo treba zavoljo nesreče milega domovja zapustiti, ter se od svojega kraja v vseh nadlogah in pomanjkanju z beraško palico ločiti.

Ne le občine, ne le dežele, nego cela država bila bi na koristi od takega splošnega državnega zavarovalnega zavoda!

Naj bi toraj to reč modri in učeni gospodje, osobito pa novoizvoljeni državni poslanci temeljito premislili in prevdarjali, ter slednjič do — za splošni blagor ljudstva in cele države — prekornega rezultata reč doveli! V uzajemnosti in edinosti je moč — a v posameznostih pa — razpad!

Res je, da bi dosedanji solidni zavarovalni zavodi proti splošnemu konkurirati ne mogli, a nič ne dé — kolo časa se vedno vrti — toraj naj bode tudi v tem obziru napredek!

Prem 14. avgusta 1859.

Matija Rant, narodni učitelj.

Znanstvene stvari.

Shod antropologov in zgodovinarjev v Ljubljani.

Zadnje dni meseca julija so došli v Ljubljano učenjaki iz raznih dežel v prvo zborovanje avstrijskih an-

*) Tako jako koristno državno posilno zavarovalnico je uže pred mnogimi leti občni zbor družbe kmetijske kranjske pod predsedstvom svitlega nadvojvode Ivana vladi priporočal in dr. Bleiweis je tadanjemu ministru baronu Bachu na Dunaji osebno na srce pokladal njeno napravo, al ta zadeva ni našla takrat zaželjene rešitve. Vred.

tropologov in starinoslovcev, med ptujci: znani dvorni svetnik F. vitez Hochstetter, zaslužni pisatelj na prazgodovinskem polju z Dunaja dr. Much, grof Gundaker Wurmbrand, ki se marljivo pečá s starinoslovjem avstrijskih dežel, angleški konzul v Trstu kapitán R. Burton, sloveči popotnik po Afriki in obiskovalec Nilovih virov, dr. Simon Ljubić, vodja narodnega muzeja v Zagrebu, Feliks Kanitz, ki je obelodanil imenitno delo o Bolgariji.

Marsikateri naših bralcev bi si utegnil misliti, kaj neki so hoteli ti učenjaki s svojim zborovanjem, in uže poznamenovanje, ki si ga dajejo, se mu čudno dozdeva. Tem bodi povedano, da antropologija je grška beseda ter sploh pomeni nauk ali znanstvo o človeku in v tem obziru ima za predmet njegovo telesno (fizično) kakor duhovno (psihično) natoro. Naravna smér te vednosti je spoznanje samega sebe, in po mnogobrojnem opazovanju — človeka sploh. Ako si izbere za predmed samo delovanje duše, potem se imenuje dušoslovje ali psihologija; če se ozira na truplo, zove se somatična, fiziologična ali fizična antropologija, takrat pa, kedar se pečá z medsebojno razmero med dušo in telesom, jej pravijo sintetična antropologija, pa tudi pragmatična, to je, na življenje obrnena, ki uže bolj modroslovni vedi pripada ter ima pospeševati človekoznanstvo. In v tem slučaju se sme imenovati antropognozija.

Iz tega se razvidi, da je delokrog te vednosti zeló obširen; tu se srečavajo bogoslovci, modroslovci in medicinarji. Učenjaki toraj, ki se s to stroko véde pečajo, nazivljejo se antropologi.

Kake vrste učenjaki so se pa zbrali k ljubljanskim obravnavam? Kakor se je pokazalo iz poznejših razgovorov in sicer iz njihovega splošnega delovanja, vkvarjajo se oni z opazovanjem in preiskavanjem človeka kot natornega bitja po telesu ter njegovih razmer in odnošajev v svetovni zgodovini. In tukaj ravno se strinejo z zgodovinarji. Ker pa se vsi ti učenjaki posebno brinejo razjasniti dozdej še temno in nezanesljivo starinsko dôbo na podlagi raznih izkopanin in najdeb iz starodavnih časov, o katerih se še celó pred deceniji ni dosta vedelo, tedaj od danih, zanesljivih, na skušnjo se opirajočih reči sklepaajo nazaj na žitek in bitek starodavnih ljudstev in njihovih plemen in se primerno imenujejo antropologi in prazgodovinarji (predzgodovinarji) ali starinoslovci.

Uže iz tega je razvidno, da je to znanstvo zeló koristno ter imenitno za starinsko dobo zgodovinsko.

Po tem razjasnilu bode vsak čitatelj lože razumel naslednje razprave antropologičnega zborovanja, katere sicer niso sistematično obdelovanje kake tvarine, vendar so kolikor toliko v vednost zvezni med seboj. Nas Slovence toliko bolj zanimajo, ker se je večina tvarin sukala v naših slovenskih deželah — o predmetih, velevažnih za našo zgodovino.

Povejmo zdaj na kratko, kako so se vršile dotične obravnave.

Po navadnih pozdravih dá izvoljeni predsednik zborovanja vitez Hochstetter besedo kustosu Dežmanu, kateri jasno razlaga „najnovejše najdbe v gomilah šmarjeških na Dolenjskem“. Tako imenovani „ajdovski grobovi“ se nahajajo po vsej Evropi, posebno pogosto pa po slovenskih krajih, kjer se sploh imenujejo „gomile“, „grobovi“, sem ter tje tudi „šaci“, to je, kraji, kjer se nahajajo zakladi (star denar, bron, orodja itd.). Gomila je prav slovansko ime iz „mogila“, ki se v narečjih razno spreminja, ter se nahaja celó v romanskem in albanskem jeziku v besedi „gamulje“.